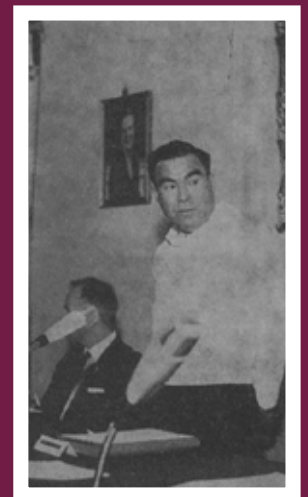
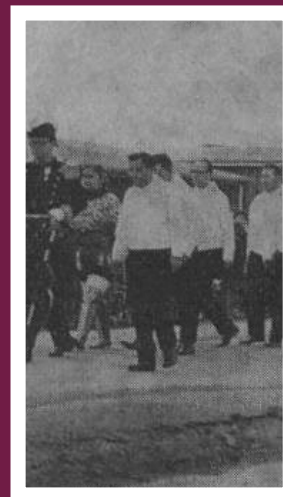




26. maj 1967

Erling Høegh – Landsrådets
første folkevalgte formand

50-års jubilæum
den 26. maj 2017



I dag kan vi fejre 50-årsdagen for valget af Erling Høegh som Landsrådets første folkevalgte formand

I dag kan vi fejre et særligt jubilæum, som ikke kan tilskrives stor nok betydning for vort lands politiske udvikling. Det er i dag 50 år siden, at Landsrådet for første gang valgte sin formand fra sin egen midte. Dermed blev det Landsrådets medlemmer selv, der bestemte, hvem der skulle være formand. Dette skete tre dage efter åbningen af Landsrådets konstituerende møde, som fandt sted den 23. maj 1967. Indtil da skete udpegningen administrativt fra Danmark.

Siden etableringen af Landsrådene i Nord- og Sydgrønland i 1911, og også efter sammenlægningen til ét Landsråd i 1950, var det statens højeste embedsmand i Grønland, som blev formand for Landsrådet. 1911-24 med titel af Inspektør, 1925-50 som Landsfoged og 1950-66 som Landshøvding, en titel der blev anvendt frem til 1979.

De første skridt hen mod en ændring af denne ordning skete tilbage i 1956, hvor medlem af Landsrådet Peter Nielsen stillede spørgsmålstegn ved, om landshøvdingen nødvendigvis altid skulle være formand. Spørgsmålet blev fulgt op af Jørgen C. F. Olsen i 1958, der foreslog, at Landsrådet selv valgte sin formand. Forslaget blev efterfølgende nedstemt, men blev fremlagt igen af Oluf Høegh i 1964. Der var således flere, der havde kæmpet for at få den nye ordning indført, hvor Landsrådets medlemmer selv skulle vælge deres formand. Det lykkedes endelig den 26. maj 1967, da valget faldt på Erling Høegh. Han blev Landsrådets formand i fire år.

Vi vil i dag markere denne særlige begivenhed med en lille højtidelighed, hvor vi i dagens anledning samtidig udgiver denne brochure, som skal give dig nogle indtryk af den for Grønlands demokrati og politiske historie så vigtige dag.


Udgivet af Bureau for Inatsisartut, maj 2017

Citater: *Beretninger vedrørende Grønland. Nr. 2 a. Grønlands Landsråds forhandlinger 1967. Konstituerende samling maj 1967*, Godthåb: Sydgrønlands Bogtrykkeri

Billeder: Bureau for Inatsisartut med mindre andet er anført
Forsidebilleder: Atuagagdliutit nr. 11, 25. maj 1967, side 1 (billeder 1 og 3),
Grønlands Nationalmuseum og Arkiv (billede 2)

Bureau for Inatsisartut · Postboks 1060 · 3900 Nuuk · ina@ina.gl · www.ina.gl

Nuuk, den 26. maj 2017



Lars-Emil Johansen
Formand for Inatsisartut

ATUAGAGDLIUTIT

GRØNLANDSPOSTEN

sisanngonek 25. maj 1967

skilaf 107-let

ATUAGAGDLIUTIT

GRØNLANDSPOSTEN

sisanngonek 11. maj 1967

Nr. 10



En mærkedag

uvdlök pingártök

Tirsdag den 23. maj er en mærkedag i Grønlands historie. På denne dato der sæde af et valgt medlem af landsrådet. Her ses landsrådsmedlemmerne N. O. Christensen i spidsen på vej til åbningsgudstjenesten.

mardlúngornek majip 23-at 1967 nunavta okalugtuarissaunerane pingártúvök. uvdlök táuna landsráde angmarnekarpok pernautaussumik landsrádimut kinigauvdune ilaussortamit sujulerssórnekartur-mik. tássa landsrádimut ilaussortat Jørgen Olsen áma landshøvding N. O. Christensen sagdlersaralugit nálagiartortut, atautsiminerup angmánginerane.

Atuagagdlitit nr. 11, 25. maj 1967



Landsrådsmedlem Jørgen Olsen, der skal være ordstyrer under det konstituerende møde, bydes velkommen til Godthåb af sin kollega Peter Heilmann. Det er Jørgen Olsens datter, der står til venstre.

landsrádimut ilaussortak Jørgen Olsen, atautsimérkúnerne sujulerssúissússup-saak, Nóngmut tikitluarkunekarok ilaussortakatiminit Peter Heilmannimit. sámerdluudlune erssípök Jørgen Olsenis pánia.



Det nye landsråd på 17 medlemmer sammen med landshøvding N. O. Christensen, fotografieret foran mødesalen. I en af de nærmeste dage skal landsrådet vælge sin formand blandt medlemmerne.

landsráde nuták 17-ink ilauseartalik ilagalugo landshøvding N. O. Christensen, ásallokkaralinnassut atautsimitarfluup silatáne, uvdlune xaningnerpáne landsrádíp ávínnermine sujulig-taissugase torkartugssauvá.

Atuagagdlitit nr. 11, 25. maj 1967

Atuagagdlitit nr. 10, 11. maj 1967

“År 1967, den 23. maj kl. 11,00 påbegyndte Grønlands Landsråd sin konstituerende samling i Godthåb.

Mødet er åbnet og dermed Grønlands Landsråds første samling i rådets første valgperiode efter den indførte nyordning, hvorefter Grønlands Landsråd for første gang af sin egen midte skal vælge sin formand.”

*Radiooverassistent Jørgen C. F. Olsen, Holsteinsborg,
ordstyrer*

*Ordstyrer Jørgen C. F. Olsen
Billede: Atuagagdlitit nr. 11, 25. maj 1967*



”Da jeg fandt ordningen med en statsembedsmand som formand for den folkevalgte forsamling, landsrådet, upassende, fremsatte jeg i 1958 et forslag om, at landsrådet fik en valgt formand.”

Radiooverassistent Jørgen C. F. Olsen, Holsteinsborg, ordstyrer

“Til stede var følgende af rådets medlemmer:

Radiooverassistent Jørgen C. F. Olsen, Holsteinsborg, ordstyrer,

skoleinspektør Marius Abelsen, Nanortalik,

pastor Erling Høegh, Julianehåb, fåreholder Erik Egede, Narssak,

fartøjsfører Isboeth Petersen, Frederikshåb,

viceskoleinspektør Peter K. S. Heilmann, Godthåb,

fisker Albrecht Josefsen, Sukkertoppen,

udstedsbestyrer Edvard Reimer, Kangatsiak,

pastor Karl Skou, Egedesminde, skoleinspektør Lars Chemnitz, Jakobshavn, (Bugten),

fisker David Broberg, Godhavn, (Disko),

jordemoder Elisabeth Johansen, Umának,

kateket Knud Kristiansen, Upernavik,

fanger K'issúnguak Kristiansen, Thule,

kateket Aron Davidsen, Angmagssalik,

udstedsbestyrer Jakob Simonsen, Scoresbysund, og

købmand Kaj Narup, Godthåb, (Inuit-partiets tillægsmandat).

Translatør Peter Kreutzmann fungerede som mødets tolk.

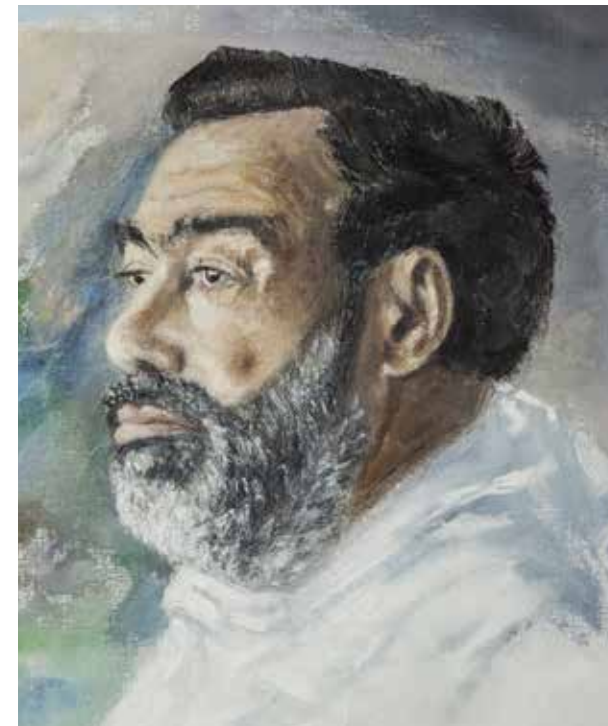
Fuldmægtig ved landsrådssekretariatet Frode H. Christensen var referent.”



*Landrådets gamle klokke
Ib Just Andersen
1911 eller senere*

”I dag, snart 9 år efter forslagets første fremkomst, står landsrådet og skal i løbet af denne samling vælge sin formand og næstformand.”

*Radiooverassistent Jørgen C. F. Olsen, Holsteinsborg,
ordstyrer*



*Jørgen C. F. Olsen
Hans Lyngé, 1976
Olie på lærred*

”Dagen i dag vil frem gennem tiderne stå som en historisk dag for os her i Grønland, fordi vi ved gennemførelsen af ordningen af valgt formand i landsrådet har opnået det for enhver nation retmæssige krav, at få selvbestemmelsesret.”

*Radiooverassistent Jørgen C. F. Olsen, Holsteinsborg,
ordstyrer*

Ved frokosten på åbningsdagen den 23. maj 1967
oplæste Hans Lynge sin hyldest til Landsrådet
med titlen *Lad os lykønske Danmark:*

Kilde: *Atuagagdlitit* nr. 12, 8. juni 1967



Erling Høegh
Hans Lynge, 1979
Olie på lærred

”Landsrådet blev til
medens vi var børn
Medlemmerne gik til møde
med skjold og armbind
i kajak
Et vindue blev fjernet
på gavlen af bogtrykkeriets bygning
og flaget blev anbragt der
på en skråtliggende stang
Vi rankede ryggen
når dette skete

...

Landsrådet har gennemgået en udvikling
Først blev det opfattet som stedet
til at sige ja og amen
Senere gik det op for os
at demokrati er meningernes sammenstød

...

Lad os mindes dem
der har arbejdet til fordel for udviklingen”



“Fredag den 26. maj 1967 kl. 9,15.

Dagsordenens punkt 6:
VALG AF FORMAND OG NÆSTFOR-
MAND.

Punktet behandles for lukkede døre.

Dørene åbnet kl. 11,45.
Ordstyreren bekendtgjorde, at den
forudgående afstemning havde givet
til resultat, at Erling Høegh valgtes
til formand for landsrådet.”

Erling Høegh, 1967
Billede: Jens R. Nørgaard
Grønlands Nationalmuseum og Arkiv

”Jeg kan naturligvis ikke lade være med at være lidt bevæget, når der nu i dette øjeblik overdrages mig vel nok det mest ansvarsfulde hverv i vort land, ved den tillid der nu er vist mig med dette valg fra landsrådet, og jeg vil gerne gengælde denne tillid med herved at erklære, at jeg vil arbejde i fuld loyalitet over for landsrådet for landsrådets meninger og interesser og på alle måder holde kontakten med hele landsrådet.

Desuden vil jeg gerne erklære, at kommer der vigtige sager, som jeg mellem samlingerne må tage stilling til, vil jeg holde meget intim kontakt med forretningsudvalget og altid tage dem med på råd.”

*Pastor Erling Høegh, Julianeåb
formand*



”Lad os til slut ønske, at denne nye ordning, vi nu er gået ind i, vil blive til velsignelse for vort land og vort folk. Mange tak”!

*Pastor Erling Høegh, Julianeåb
formand*

*Erling Høegh
Lars Bror Larsen, 1987
Olie på lærred*



Landsrådets nye formand

Landsrådets nye formand, Erling Høegh, er 42 år gammel. Hans politiske løbebane startede i 1955, da han blev indvalgt i Landsrådet i Frederikshåb valgkreds. I den anden periode fra 1959 til 1963 sad han som repræsentant for Julianehåb. I 1963 afløstes han i Landsrådet af sin bror, Oluf Høegh, samtidig med, at Erling Høegh valgtes som medlem af kommunalbestyrelsen. Han var initiativtager til oprettelsen af Grønlandsudvalget af 1960 og var også medlem af udvalget, der afgav sin betænkning tre år senere.

Erling Høegh blev uddannet på et dansk seminarium, inden han begyndte sine teologiske studier ved Københavns Universitet. Herfra tog han embedseksamen i 1933. Samme år startede han som præst i Grønland, først i Frederikshåb og senere i Julianehåb.

Kilde: Atuaqagdliutit nr. 12, 8. juni 1967